

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vakuutusyhtiölain
muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vakuutusyhtiölakia. Lakiin tehtäisiin uudesta kirjanpitolaista ja osakeyhtiölakiin tehdyistä muutoksista johtuvat tarkistukset.

Ehdotetut muutokset koskevat pääosin tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja. Lakiehdotuksessa on nimenomaisesti lueteltu ne kirjanpitolain säännökset, joita ei sovelleta vakuutusyhtiöihin. Näitä säännöksiä korvaavat säännökset on kirjoitettu vakuutusyhtiölakiin. Ehdotuksen eräänä tavoitteena on selvittää periaatetta, jonka mukaan kirjanpito-

tolaki on kaikkia kirjanpitovelvollisia koskeva yleislaki ja vakuutusyhtiölaissa on vain vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat kirjanpito- ja tilinpäätössäännökset. Tämän vuoksi vakuutusyhtiölaista ehdotetaan kumottaviksi eräitä kirjanpitolain kanssa päällekkäisiä säännöksiä. Lisäksi lakiin on kirjoitettu eräitä sellaisia säännöksiä, jotka tähän saakka ovat olleet ministeriön määräyksissä mutta joiden on katsottu kuuluvan lakiin.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1998 lopussa.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Vakuutusyhtiölain (1062/1979) 10 luvussa on säännökset vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja vastuuvelan kattamisesta. Sen lisäksi vakuutusyhtiön tilinpäätökseen sovelletaan vakuutusyhtiölain 10 luvun 1 §:ssä lueteltuja osakeyhtiölain (734/1978) 11 luvun tilinpäätös- ja konsernitilinpäätössäännöksiä. Vakuutusyhtiön kirjanpidossa ja tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan mainittujen lakien ohella kirjanpitolakia, jollei vakuutusyhtiölaista tai sen perusteella annetuista asianomaisen ministeriön määräyksistä muuta johdu. Vakuutusyhtiöihin sovelletaan myös vakuutusyhtyrysten tilinpäätöksistä ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä annettua neuvoston direktiiviä 91/674/ETY, jäljempänä *vakuutusyhtyrysten tilinpäätösdirektiivi*. Vakuutustoimintaa valvova sosiaali- ja terveysministeriö on tämän lisäksi antanut vakuutusyhtiöille kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia määräyksiä ja ohjeita.

Voimassa olevassa vakuutusyhtiölaissa viitataan vuodelta 1973 olevaan kirjanpitolakiin (655/1973). Laki on korvattu vuonna 1997 uudella kirjanpitolailalla (1336/1997). Uudistuksessa kirjanpitolaki sopeutettiin Euroopan yhteisöjen säädöksen yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä annetun neljännen neuvoston direktiivin 78/660/ETY, jäljempänä *neljäs direktiivi*, ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun seitsemännen neuvoston direktiivin 83/349/ETY, jäljempänä *seitsemäs direktiivi*, kanssa. Suurin osa lakiin tehdyistä muutoksista koskee tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja. Samoin lakiin on lisätty useita direktiivin edellyttämiä määritelmiä sekä yleisiä laskentaperiaatteita koskevia säännöksiä. Uuden lain antamisen yhteydessä muutettiin myös osakeyhtiölain tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä sekä voitonjakoa ja yhtiön varojen muuta käyttöä koskevia säännöksiä. Tällöin osakeyhtiölaista muun muassa poistettiin eräitä kirjanpitolain kanssa päällekkäisiä säännöksiä. Tämän vuoden toukokuun 15 päivänä tulivat lisäksi voimaan säännökset, joissa osakeyhtiölaista edelleen kumottiin tiettyjä kirjanpitolain kanssa päällekkäisiä

säännöksiä. Osakeyhtiölakiin lisättiin myös eräitä omien osakkeiden hankkimispäätöksiä koskevia määränemistösäännöksiä ja selkeytettiin sulautumissuunnitelman liitteitä koskevaa sääntelyä. Myös kirjanpitolakiin tehtiin samanaikaisesti eräitä muutoksia.

Esityksessä ehdotetaan vakuutusyhtiölakiin tehtäväksi edellä selostetuista lainmuutoksista johtuvat muutokset. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi eräitä sellaisia säännöksiä, jotka nykyisin ovat sosiaali- ja terveysministeriön määräyksissä, mutta joiden on säädösten tasolla katsottava paremmin kuuluvan lakiin. Vakuutusyhtiölaissa ehdotetaan myös nimenomaisesti lueteltavaksi ne kirjanpitolain säännökset, joita ei sovelleta vakuutusyhtiöön ja joita korvaavat säännökset on kirjoitettu vastaavasti vakuutusyhtiölakiin. Vakuutusyhtiölaista ehdotetaan myös kumottaviksi useita kirjanpitolain kanssa päällekkäisiä säännöksiä. Näin ehdotuksessa on entistä selvemmin tuotu esiin se, että kirjanpitolaki on kaikkia kirjanpitovelvollisia koskeva yleislaki ja vakuutusyhtiölaissa ovat vain vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat säännökset.

2. Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on sopeuttaa vakuutusyhtiölaki uuteen kirjanpitolakiin ja sen johdosta osakeyhtiölakiin tehtyihin muutoksiin. Vakuutusyhtiön antaman tilinpäätösinformaation tulisi olla mahdollisimman yhdenmukaista ja vertailukelpoista muiden kirjanpitovelvollisten kanssa ottaen huomioon vakuutustoiminnan erityispiirteet. Esitys selkiinntää tilinpäätössääntelyn rakennetta ja pyrkii näin helpottamaan vakuutusyhtiöiden tilinpäätöksen laatimista.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole organisatorisia eikä merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Esityksestä aiheutuu vakuutusyhtiöille vähäisiä taloudellisia vaikutuksia niiden joutuessa tekemään muutoksia kirjanpitojärjestelmiinsä.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkатыönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun aikana on kuultu vakuutusyhtiöiden laskentajohdon yhdistyksen kirjanpitotyöryhmää.

Esityksestä on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitolta, Työeläkelaitosten liitolta sekä Kirjanpitolautakunnalta.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Hallitus on 9 päivänä lokakuuta 1998 antanut eduskunnalle esityksen laiksi Vakuutusvalvontavirastosta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 163/1998 vp.). Esityksessä ehdotetaan eräiden sellaisten säännösten muuttamista, joihin ehdotetaan muutoksia myös tässä esityksessä. Mainitussa hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset tulisi ottaa huomioon tätä hallituksen esitystä eduskunnassa käsiteltäessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

10 luku. Tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja vastuuvelan kattaminen

1 §. Pykälän 1 *momenttiin*, jossa viitataan niihin osakeyhtiölain tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskeviin säännöksiin, joita sovelletaan myös vakuutusyhtiöihin, on lisätty viittaus osakeyhtiölain 11 luvun 2 §:ään, jossa säädetään siitä määräajasta, jossa tilinpäätös on ennen varsinaista yhtiökokousta annettava tilintarkastajille. Momentista on myös poistettu viittaus osakeyhtiölain 11 luvun 3 §:ään, joka on kumottu sen vuoksi, että pitkävaikutteisten menojen merkitsemistä tilinpäätökseen koskevat säännökset ovat kirjanpitolain 5 luvussa ja näitä säännöksiä sovelletaan kaikkiin kirjanpitovelvollisiin. Samoin on muutettu pykälässä olevaa viittausta osakeyhtiölain 11 luvun 9 §:n 1—6 momenttiin, koska mainitun pykälän 1, 3 ja 5 momentti on kumottu. Näitä vastaavat säännökset toimintakertomuksessa yleensä ilmoitettavista tiedoista sekä toimintakertomuksen tarkemmasta sisällöstä ovat kirjanpitolain 3 luvun 1 §:ssä ja kirjanpitoasetuksen (1339/1997) 2 luvun 1 §:ssä.

Pykälän 2 *momentissa* oleva viittaus kirjanpitolakiin on muutettu vastaamaan uutta, 31 päivänä joulukuuta 1997 voimaan tullutta kirjanpitolakia. Vakuutusyhtiön kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sekä konsernitilinpäätöksen laadintaan sovelletaan myös kirjanpitolain nojalla annettua kirjanpitoasetusta. Ny-

kyisin tätä koskeva maininta on sisältynyt ministeriön määräyksiin. Momenttia on ehdotuksessa täydennetty asetuksen soveltamista koskevalla nimenomaisella maininnalla. Kirjanpitoasetus sisältää pääasiassa säännöksiä tuloslaskelman ja taseen kaavoista sekä liitetietojen ja toimintakertomuksen vähimmäissisällöstä, joita ei vakuutustoiminnan erityisluonteen ja vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin yleisestä kirjanpitolainsäädännöstä poikkeavien määräysten vuoksi voida kaikilta osin soveltaa vakuutusyhtiöihin. Tästä syystä momentissa ehdotetaan, että kirjanpitoasetusta sovelletaan vakuutusyhtiöihin, jollei esillä olevan luvun säännöksistä tai sosiaali- ja terveysministeriön vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvista määräyksistä muuta johdu.

Voimassa olevasta laista poiketen 1 §:ään on lisätty *uusi 3 ja 4 momentti*, joissa nimenomaisesti luetellaan ne kirjanpitolain säännökset, joita ei sovelleta vakuutusyhtiön tilinpäätökseen (3 momentti), ja ne säännökset, joita ei sovelleta vakuutusyhtiön konsernitilinpäätökseen (4 momentti). Lueteltuja säännöksiä ei voida soveltaa vakuutusyhtiöihin osittain sen vuoksi, että vakuutusyhtiön taseessa ei ole vastaavia tase-eriä kuin muiden kirjanpitovelvollisten taseissa. Lisäksi vakuutusyhtiöt joutuvat noudattamaan vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiiviä, jossa on kyseisiä yrityksiä koskevat erityiset tilinpäätössäännökset.

1 a §. Nykyisen lain 1 a §:n 2 momentissa oleva säännös siitä, että kultakin tilikaudelta

on laadittava tilinpäätös, joka käsittää tuloslaskelman, taseen, niiden liitteet ja toimintakertomuksen sekä emoyhtiössä myös konsernitilinpäätöksen ehdotetaan kumottavaksi, koska säännös on päällekkäinen kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n kanssa. Vastaava muutos on tehty osakeyhtiölakiin.

1 b §. Pykälän voimassa olevaa 1 momenttia vastaava säännös tilinpäätöksen päiväämisestä ja allekirjoittamisesta sekä eriväen mielipiteen liittämisestä tilinpäätökseen on kirjanpitolain 3 luvun 7 §:ssä. Tästä syystä nykyinen 1 momentti ehdotetaan poistettavaksi. Uudeksi 1 b §:ksi ehdotetaan säännöstä tilinpäätöksen laatimisajasta, joka vakuutusyhtiöissä olisi kirjanpitolain 3 luvun 6 §:n yleisestä kolmen kuukauden määräajasta poiketen neljä kuukautta tilikauden päättymisestä. Asianomainen ministeriö voisi 14 §:n 5 momentin perusteella erityisestä syystä myöntää vakuutusyhtiölle poikkeuksen tästä määräajasta. Nykyisin vakuutusyhtiön tilinpäätöksen laatimisajasta on määräys sosiaali- ja terveysministeriön määräys- ja ohjekokoelmassa. Tilinpäätöksen laatimisajasta on nyt kuten muidenkin kirjanpitovelvollisten osalta katsottu perustelluksi säätää lain tasolla.

Nykyistä 2 momenttia vastaava säännös tilinpäätöksen sisällöstä on kaikkien kirjanpitovelvollisten osalta kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n 2 momentissa, joten vakuutusyhtiölain vastaava säännös voidaan poistaa. Näin on menetelty myös osakeyhtiölaissa. Nykyisen 3 momentin säännös siitä määräajasta, jolloin tilinpäätös on annettava tilintarkastajille ennen varsinaista yhtiökokousta, ehdotetaan kumottavaksi, koska vastaava säännös on osakeyhtiölain 11 luvun 2 §:ssä. Mainittua osakeyhtiölain pykälää koskeva viittaus on lisätty 1 §:n 1 momenttiin.

1 c §. Lukuun ehdotettu uusi 1 c § sisältää kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n 3 momenttia vastaavan säännöksen siitä, että tilinpäätösasiakirjojen on oltava selkeitä ja tilinpäätöksen on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus. Tuloslaskelman ja taseen laatimises- sa noudatettavat kaavat, liitetietojen sekä toimintakertomuksen tarkempi sisältö ja tase-erittelyt sekä liitetietojen erittelyt määräytyvät esillä olevan luvun sekä niiden määräysten perusteella, jotka sosiaali- ja terveysministeriö vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuen antaa kirjanpitoasetuksen 2 ja 5 luvun säännösten soveltamisesta. Vakuutusyhtiöiden tilinpäätösdirektiivi sisältää

vakuutusyhtiöiden tuloslaskelman ja taseen kaavat, joten niihin ei siten voida soveltaa muita kirjanpitovelvollisia koskevia kirjanpitoasetuksen kaavoja. Tase-erittelyjen ja liitetietojen erittelyn osalta säännös korvaa kirjanpitolain 3 luvun 13 §:n 1 momentin säännöksen.

4 §. Ehdotetussa uudessa 4 §:ssä määritellään, mitä vakuutusyhtiön tilinpäätöksessä tarkoitetaan käyttöomaisuudella ja sijoitusomaisuudella. Voimassa olevaan lakiin ei sisälly mainittuja määritelmiä, vaan määritelmät ovat ministeriön antamissa vakuutusyhtiön kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevissa määräyksissä. Pykälässä mainittujen käsitteiden määrittely on katsottu myös vakuutusyhtiöiden osalta lain tasolla tarpeelliseksi. Käsitteiden sisältö ei poikkea nykyisistä ministeriön määräyksissä olevista määritelmistä.

Vakuutusyhtiön käyttöomaisuutta ovat 1 momentin mukaan liiketoiminnassa pysyvään käyttöön tarkoitettut esineet, erikseen luovutettavissa oleva oikeudet sekä muut hyödykkeet.

Sijoitusomaisuus sisältää 2 momentin mukaan yhtiön varojen sijoittamiseksi tai sijoitusten turvaamiseksi hankitut hyödykkeet. Nämä voivat olla kiinteistöjä ja kiinteistöosakkeita, muita osakkeita tai osuuksia, rahoitusmarkkinavälineitä, osuuksia yhteissijoituksissa tai muita vastaavia hyödykkeitä.

Jos hyödyke on käytöltään jaettu, niin se jaetaan 3 momentin mukaan eri omaisuusryhmiin käyttötarkoituksesta saadun jakosuhteen perusteella.

4 a §. Ehdotetussa uudessa 4 a §:ssä säädetään korkomenojen aktivoimisesta. Säännös vastaa kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n 3 momenttia, mutta siitä syystä, ettei vakuutusyhtiön kirjanpidossa ole pysyvien vastaavien käsitettä, on säännös kirjoitettu vakuutusyhtiölakiin käyttöomaisuutta koskevana. Vakuutusyhtiö voisi säännöksen mukaan lukea käyttöomaisuuden hankintamenoa myös omaisuuden valmistamisen rahoittamisesta aiheutuvia korkomenoja siltä osin kuin ne liittyvät sen valmistusaikaan. Aktivoimis- mahdollisuus rajoitetaan kuitenkin sellaisiin tapauksiin, joissa korkomenojen ja kiinteiden menojen osuuden yhteismäärä on olennainen hankintamenoa nähden. Taseen vastaaviin merkittyihin sijoituksiin sisältyy myös käyttöomaisuutta, jonka osalta korkojen aktivointi on mahdollista.

Pykälän 2 momentissa säädetään arvopapereiden luovutusjärjestyksen määrittämisestä.

Säännös vastaa periaatteiltaan uuden kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n 4 ja 5 momenttia, jotka eivät sellaisenaan sovellu vakuutusyhtiön tilinpäätökseen, koska vakuutusyhtiön taseen ryhmässä sijoitukset ei ole vaihto-omaisuutta, vaan sen sijaan on sijoituksia.

4 b §. Pykälässä on säännökset rahojen, muiden kuin taseessa sijoituksiksi merkittävien saamisten, vakuutusteknisen vastuuvelan sekä muiden velkojen arvostamisesta vakuutusyhtiön taseessa.

Saamiset arvostetaan pykälän 1 kohdan mukaan nimellisarvoon, joka voi olla enintään saamisen todennäköinen arvo ministeriön antamien arvostamismääräysten mukaisesti.

Vakuutustekninen vastuuvetä arvostetaan yhtiön taseessa 2 kohdan mukaan siten kuin tämän luvun 2 §:ssä, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 14 §:ssä (354/1997) ja vakuutusyhtiön vastuuvelan laskentaperiaatteista annetussa asetuksessa (463/1995) säädetään. Lisäksi vastuuvelan arvostamisesta ja laskemisesta on otettava huomioon ministeriön asiaa koskevat määräykset ja päätökset.

Muut velat arvostetaan 3 kohdan mukaan nimellisarvoon. Jos velka on sidottu indeksiin tai muuhun vertailuperusteeseen, velka arvostetaan muuttuneen vertailuperusteen mukaiseen nimellisarvoa suurempaan arvoon. Pykälän 2 momentissa säädetään rahavaroja ja saamia koskevan kulukirjauksen oikaisemisesta.

4 c §. Pykälän 1 momentissa on nykyistä 4 §:n 1 momenttia vastaava säännös sijoitusten ja rakennusten hankintamenojen jaksottamisesta, arvonalennuksista ja kulukirjauksen oikaisemisesta. Samoin pykälän 2 momentti joukkovelkakirjalainojen sekä muiden rahajä pääomamarkkinavälineiden merkitsemisestä taseeseen vastaa voimassa olevan 4 §:n 2 momenttia.

Uudessa 3 momentissa on säännös arvonorotusten tekemisestä sekä sen oikaisemisesta ja peruuttamisesta. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan 4 §:n 3 ja 5 momenttia.

Säännöksen 4 momentin asiasisältö on samansisältöinen nykyisen 4 §:n 4 momentin kanssa. Voimassa olevan momentin viittausvirhe on oikaistu.

Nykyisen 4 §:n 6 momentti arvonorotusrahaston käytöstä on siirretty uudeksi 2 b §:ksi lain 12 lukuun, jossa ovat myös muut yhtiön varojen käyttöä koskevat säännökset.

Momentin asiasisältöä ei ole muutettu.

Pykälän 5 momentti sijoitusten hankintameno ja käyvän arvon ilmoittamisesta taseen liitteenä sekä 6 momentti ministeriön määräyksistä koskien sijoitusten käyvän arvon ja hankintameno määrittämistä sekä rakennusten suunnitelman mukaisten poistojen esittämistapaa vastaavat voimassa olevaa 4 §:n 7 ja 8 momenttia.

Nykyisessä 4 §:n 9 momentissa säädetään emoyhtiön osakkeiden tai takuuosuuksien vaikutuksesta arvonorotuksen tekemiseen. Säännöksen mukaan tytäryhteisön omistamia emoyhtiön osakkeita on arvonorotusta tehtäessä pidettävä arvottomina, jos arvonorotuksen kohteena on emoyhtiön omistamia tytäryhteisön osakkeita taikka jäsen- tai yhtiöosuuksia. Kaikkia kirjanpitolovelvollisia koskeva vastaava säännös on kirjanpitolain 5 luvun 17 §:n 2 momentissa, joten vakuutusyhtiölain 4 §:n 9 momentti ehdotetaan poistettavaksi.

4 d §. Luvun nykyinen 4 a § on siirretty ehdotuksessa uuden 4 d §:n 1 ja 2 momentiksi. Momenttien asiasisältö vastaa voimassa olevan pykälän sisältöä. Momenteissa olevat viittaukset on muutettu vastaamaan ehdotuksen säännöksiä.

4 c §:n 3 momentissa määritellään ne edellytykset, joilla sijoituksiin voi tehdä arvonorotuksen. Näitä edellytyksiä ovat olennaisuus ja pysyvyys. Jos henkivakuutusyhtiö siirtää sijoituksiaan sijoitusidonnaisten vakuutusten katteeseen, niin siirto tapahtuu 4 d §:n 3 momentin mukaan aina käypään arvoon ja mahdollinen arvonnousu kirjataan arvonorotukseksi.

4 e §. Uudessa 4 e §:ssä säädetään aineettomien hyödykkeiden ja kaluston arvonalennuksista sekä niiden oikaisemisesta sekä omien ja emoyhtiön osakkeiden arvonalennuksista.

Pykälän 1 momentti sääntelee kirjanpitolain 5 luvun 13 §:ssä säädettyjä periaatteita noudattaen vakuutusyhtiön tilinpäätöksessä tehtävistä aineettomien hyödykkeiden ja kaluston osalta tehtävistä arvonalennuksista.

Vakuutusyhtiöllä ei pääsääntöisesti ole muiden liiketoimintaa harjoittavien kirjanpitolovelvollisten tavoin vaihto-omaisuutta. Vaihto-omaisuuteen verrattavaa omaisuutta voi vakuutusyhtiöllä kuitenkin poikkeuksellisesti olla esimerkiksi tavaravarastona, joka koostuu vahinkoja korvattaessa yhtiölle tulleista vahingoittuneista esineistä. Näiden

tavaravarastojen osalta sovelletaan 2 momentin mukaan kirjanpitolain vaihto-omaisuutta koskevia säännöksiä hankintamenosta, hankintamenon jaksottamisesta sekä tällaisen omaisuuden siirtämisestä käyttöomaisuuteen.

Pykälän 3 momentissa säädetään taseen vastaaviin merkittyjen yhtiön omien ja emoyhtiön osakkeiden tai osuuksien hankintamenosta tehtävästä arvonalennuksesta.

Pykälän 4 momentissa on säännös 1 ja 2 momentin perusteella tehdyn arvonalennuksen oikaisemisesta siinä tapauksessa, että arvonalennus osoittautuu aiheettomaksi.

5 §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi osakeyhtiölain 11 luvun 6 §:ään tehtyjä muutoksia vastaavat muutokset. Pykälän nykyinen 1 momentti, jonka mukaan taseeseen on omana eränä merkittävä merkityistä osakeista, takuusuuksista ja pohjarahastosta maksamatta olevat saamiset, ja 2 momentin ensimmäinen virke, jonka mukaan oma pääoma on taseessa jaoteltava sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan, ehdotetaan poistettaviksi, koska sosiaali- ja terveysministeriö 1 momentin osalta tulee antamaan määräykset ja 2 momentin osalta on antanut määräykset vakuutusyhtiön tasekaavasta. Pykälän nykyinen 3 momentti on siirretty 1 momentiksi. Voimassa olevan 2 momentin toinen lause pääomallainan merkitsemisestä taseeseen ehdotetaan siirrettäväksi uudeksi 2 momentiksi.

9 §. Pykälän voimassa olevan 3 kohdan mukaan pääomallainasta on annettava tietyt tiedot, joihin kuuluvat myös tiedot velkojasta tai velallisesta. Niissä tapauksissa, joissa kysymys on yleiseen liikkeeseen lasketusta lainasta, velkojia voi olla satoja tai jopa tuhansia. Velkojan yksilöintivaatimus ehdotetaan samoin kuin osakeyhtiölaissa poistettavaksi 3 kohdasta, koska vastaavaa tilinpäätöstietoa ei edellytetä muistakaan oman pääoman ehtoisella sijoituksella yhtiöön osallistuneista henkilöistä eli osakkaista. Ministeriö voisi määrätä, että pääomallainan osalta on tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä annettava myös muita kyseistä lainaa koskevia olennaisia tietoja.

Pääomallainavelallinen eritellään kuten muutkin velalliset tilinpäätöksen ei-julkisissa saamisissa koskevilla tase-erittelyissä. Pääomallainan velalliseen ei myöskään yleensä liity sellaisia seikkoja, joiden perusteella velallinen tulisi erikseen mainita tilinpäätöksessä. Jos taas yhtiön pääomallainasijoitukseen liittyy erityisiä riskejä, on niistä annet-

tava tietoa tilinpäätöksessä kirjanpitolain 3 luvun 2 §:n 1 momentin nojalla. Säännöksen mukaan yritys on velvollinen tarvittaessa antamaan lisätietoja sen varmistamiseksi, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Pykälän nykyisessä 6 kohdassa edellytetään tuloslaskelmassa tai taseessa tai niiden liitteenä annettavaksi perusteltu selostus, jos tilikauden poistot eroavat olennaisesti edellisen tilinpäätöksen poistoista. Uuden kirjanpitoasetuksen 2 luvun 2 §:n 1 ja 4 kohdassa säädetään kaikkia kirjanpitovelvollisia velvoittavasti siitä, että liitetietoina on esitettävä tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvotusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät. Liitetietoina on myös annettava selvitys siitä, jos edellistä tilikautta koskevat tiedot eivät ole vertailukelpoisia päättyneen tilikauden tietojen kanssa. Esillä oleva kohta ehdotetaan kumottavaksi päällekkäisenä mainitun kirjanpitoasetuksen säännöksen kanssa.

Nykyisen 7 kohdan mukaan vakuutusyhtiö on velvollinen antamaan selostuksen sellaisista tilikauden tulokseen sisältyvistä tuotto- ja kulueristä, jotka olennaisesti vaikuttavat mahdollisuuteen vertailla tulosta edellisen tilikauden tulokseen tai ovat muuten olennaisia. Uuden kirjanpitoasetuksen 2 luvun 2 §:n 4 kohta ja saman luvun 3 §:n 1 momentin 2 kohta asettavat kaikille yrityksille vastaavanlaisen tiedonantovelvollisuuden, joten esillä oleva kohta voidaan kumota tarpeettomana.

Tiedot yritysjohdon eläkesitoumuksista tulee antaa kirjanpitoasetuksen 2 luvun 8 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla, joten vastaavien tietojen antamiseen velvoittava vakuutusyhtiölain 9 §:n 8 kohta voidaan kumota.

Voimassa oleva 9 kohta velvoittaa antamaan tiedot yhtiön henkilökunnan keskimääräisestä lukumäärästä. Kyseiset tiedot tulee antaa myös kirjanpitoasetuksen 2 luvun 8 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella. Tämän vuoksi 9 kohta ehdotetaan kumottavaksi.

Pykälän 10 kohta velvoittaa erittelemään vakuutusyhtiön johdon palkat ja palkkiot. Sen vuoksi, että vastaava velvollisuus on kaikilla kirjanpitovelvollisilla kirjanpitoasetuksen 2 luvun 8 §:n 2 momentin perusteella, ehdotetaan 10 kohta kumottavaksi.

10 §. Yhdenmukaisesti osakeyhtiölain 11 luvun 9 §:n 7 momentin kanssa ehdotetaan pykälän 1 momenttia muutettavaksi siten,

että rahoituslaskelmaa ei enää tarvitse esittää toimintakertomuksen osana, vaan riittää, että se sisältyy yhtiön tilinpäätökseen.

11 §. Pykälässä säädetään vakuutusyhtiön konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta, konsernitilinpäätöksen laatimisesta noudatettavista säännöksistä sekä niistä tapauksista, jolloin konsernitilinpäätös saadaan jättää laatimatta. Voimassa olevassa 11 §:ssä on vain viitattu niihin esillä olevan luvun ja osakeyhtiölain tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevan luvun säännöksiin, joita sovelletaan vakuutusyhtiön konsernitilinpäätöksen laatimiseen. Ehdotetussa säännöksessä on otettu huomioon kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n säännökset.

Pykälän uuden *1 momentin* mukaan vakuutusyhtiö on velvollinen ollessaan emoyhtiö laatimaan konsernitilinpäätöksen. Konsernitilinpäätös sisällytetään emoyhtiön tilinpäätökseen. Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin 66 artiklan mukaan vakuutusyhtiön on laadittava konsernitilinpäätös yritys muodosta ja yrityksen koosta riippumatta.

Pykälän *2 momenttiin*, jossa on lueteltu ne säännökset, joita sovelletaan konsernitilinpäätöksen laatimisessa, on lisätty viittaus osakeyhtiölain 11 luvun 2 §:ään, joka koskee tilinpäätöksen allekirjoittamista, tilinpäätöksen sisältöä sekä tilinpäätöksen antamista tilintarkastajien tarkastettavaksi. Lisäksi momentista on poistettu viittaus osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 2 momenttiin, koska mainitussa säännöksessä viitataan osakeyhtiölain 12 luvun 7 §:ään, jota ei sovelleta vakuutusyhtiöihin.

Pykälän *3 momentissa* luetellaan ne tilanteet, joissa toisen yrityksen omistuksessa oleva emoyhtiö voi jättää konsernitilinpäätöksen laatimatta. Momentin sisältö vastaa kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 4 momenttia. Säännös perustuu seitsemännen direktiivin 7 ja 8 artiklaan, joita sovelletaan vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin 65 artiklan perusteella myös vakuutusyritysten konsolidoituihin tilinpäätökseen. Momentin mukaan konsernitilinpäätös saadaan jättää laatimatta ensinnäkin siinä tapauksessa, että Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvan valtion lainsäädännön alainen yhteisö omistaa emoyhtiöstä vähintään yhdeksän kymmenesosaa. Konsernitilinpäätös voidaan jättää laatimatta myös silloin, kun emoyhtiön muut omistajat ovat antaneet suostumuksensa laatimatta jättämiseen. Kolmantena tapauksena, jolloin konsernitilinpäätös voidaan jättää laatimatta,

momentissa mainitaan tilanteet, joissa emoyhtiön ja sen tytäryhteisöjen tilinpäätökset yhdistellään ETA:aan kuuluvan valtion lainsäädännön alaisen yhteisön laajemman konsernin konsernitilinpäätökseen ja joka ilmoitetaan rekisteröitäväksi kirjanpitolain 3 luvun 9 §:ssä mainitulla tavalla.

Koska 2 momentista on edellä selostetun mukaisesti poistettu viittaus osakeyhtiöihin 11 luvun 10 §:n 2 momenttiin, on esillä olevaan pykälään lisätty *uusi 4 momentti*, joka asiasisällöltään vastaa mainittua osakeyhtiölain säännöstä. Sen mukaan konsernitilinpäätös on 3 momentista huolimatta kuitenkin laadittava aina, jos emoyhtiö on julkinen vakuutusyhtiö tai sellainen yksityinen vakuutusyhtiö, joka jakaa varoja osakkaille tai antaa 12 luvun 5 §:ssä tarkoitettua rahallain tai vakuuden taikka palauttaa pääomallain pääomaa tai maksaa korkoa tai muuta hyvitystä. Varojen jakamisella ei momentissa tarkoiteta sellaista lisätujen antamista, joka suoritetaan vakuutusyhtiölain 13 luvun 3 §:n perusteella.

11 a §. Vakuutusyhtiön konsernitilinpäätöksen sisältö määräytyy kirjanpitolain 6 luvun 2 §:n 1 momentin yleissäännöksen mukaisesti. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan konsernituloslaskelman ja -taseen laatimisessa noudatettavista kaavoista säädetään kirjanpitoasetuksella. Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivi sisältää vakuutusyritysten tuloslaskelman ja taseen kaavat, joten muita kirjanpitovelvollisia koskevia kaavoja ei voida soveltaa vakuutusyhtiöihin. Tämän vuoksi ehdotetaan esillä olevan uuden 11 a §:n *1 momentissa*, että sosiaali- ja terveysministeriö antaa tuloslaskelman ja taseen kaavoja koskevat määräykset vakuutusyhtiöille. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot määräytyvät kirjanpitoasetuksen 4 luvun säännösten perusteella siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuen tarkemmin määrää.

Pykälän *2 momentissa* säädetään siitä, milloin tytäryhteisön tilinpäätös saadaan jättää yhdistelemättä vakuutusyhtiön konsernitilinpäätökseen. Kuten muidenkin kirjanpitovelvollisten osalta yhdistelemättä jättäminen voi tapahtua kirjanpitolain 6 luvun 3 §:ssä mainituilla perusteilla. Jos tytär- tai osakuusyhtiö harjoittaa lakisääteistä työeläkevakuumusta, ei sen tilinpäätöstietoja saa yhdistellä toisen vakuutusyhtiön tai muun yhteisön konsernitilinpäätökseen. Jos viimeksi mainitusta yhdistelemättä jättämisestä seurai-

si, ettei konsernitilinpäätös anna oikeaa ja riittävää kuvaa konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta, on tällaisen kuvan saamiseksi konsernitilinpäätöksen liitetietoina ilmoitettava tarpeelliset lisätiedot.

Konsernitilinpäätökseen yhdisteltävällä tytäryhteisöllä on 3 *momentin* mukaan pääsääntöisesti oltava sama tilikausi kuin emoyhtiöllä. Säännös vastaa kirjanpitolain 6 luvun 5 §:n 1 momenttia lukuun ottamatta sitä, että muiden kirjanpitovelvollisten osalta poikkeuslupan antaa kirjanpitolautakunta. Mainittu kirjanpitolain säännös perustuu seitsemännen direktiivin 27 artiklan 1 kohtaan. Momentin toinen lause perustuu seitsemännen direktiivin 27 artiklan 3 kohtaan, jota vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin 66 artiklan 5 kohdan mukaisesti sovelletaan myös vakuutusyrityksiin. Sosiaali- ja terveysministeriö voi kuitenkin myöntää tästä 14 §:n 5 momentin perusteella poikkeuksen.

11 b §. Uuden 11 b §:n 1 *momentti* perustuu vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin 66 artiklan 4 kohtaan sekä seitsemännen direktiivin 33 artiklan 7 kohtaan ja 26 artiklan 1 c kohtaan. Nykyisin näitä artikloja koskeva määräys on sisältynyt ministeriön kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskeviin määräyksiin. Jos vakuutuksenottajalle oikeuksia tuottava konsernin sisäinen liiketoimi on tehty tavanomaisilla markkinaehdoilla, voidaan siitä syntyvä sisäinen kate jättää momentin mukaan konsernitilinpäätöksessä vähentämättä tilikauden tuloksesta ja omaisuuden hankintamenosta. Tällaiset poikkeukset on kuitenkin ilmoitettava konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa. Jos toimenpiteen vaikutus on olematon, on myös selostettava sen vaikutus konsernin toiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

Pykälän 2 *momentissa* edellytetään, että konsernitilinpäätöksen laatimisessa on noudatettava samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin emoyhtiön tilinpäätöksessä. Tytäryhteisön tai osakkuusyhteisön arvostusperiaatteita ei kuitenkaan muuteta vastuuvelan eikä sellaisten sijoitusten osalta, joiden arvojen kehitys vaikuttaa vakuutuksenottajien oikeuksiin. Arvostus- ja jaksotusperiaatteiden poikkeamisesta on ilmoitettava konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa. Momenttia vastaava säännös on nykyisin ministeriön kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevissa määräyksissä ja se perustuu vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin 66 artiklaan.

12 §. Pykälään ehdotetaan teknistä muu-

tosta sen seurauksena, että momentissa viitattu osakeyhtiölain 11 luvun 9 §:n 1 momentti toimintakertomuksessa yleisesti ilmoitettavista tiedoista on kumottu, koska kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa ja kirjanpitoasetuksen 2 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa on vastaavat säännökset.

Pykälän nykyinen 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska samansisältöinen säännös emoyrityksen nimen ilmoittamisesta sisältyy kirjanpitoasetuksen 2 luvun 10 §:ään.

14 §. Voimassa olevan 14 §:n mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvia määräyksiä vakuutusyhtiön kirjanpidosta, tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja osavuositarkastuksesta sekä määräyksiä esillä olevan luvun kirjanpitoa, tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja osavuositarkastusta koskevien säännösten soveltamisesta. Pykälää ehdotetaan esityksessä muutettavaksi vastaamaan luottolaitostoinnasta annetun lain (1607/1993) 31 §:ssä (1340/1997) omaksuttuja periaatteita siltä osin kuin se on katsottu tarkoituksenmukaiseksi ottaen huomioon vakuutustoiminnan erityispiirteet.

Pykälän 1 *momentissa* ehdotetaan, että vakuutustoimintaa valvova ministeriö antaa tarkemmat määräykset vakuutusyhtiön tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen sekä osavuositarkastuksen laatimisesta.

Ministeriö voi 2 *momentin* mukaan antaa ohjeita ja lausuntoja esillä olevan luvun ja sen perusteella annettujen määräysten soveltamisesta. Samoin ministeriö voi antaa ohjeita ja lausuntoja osakeyhtiölain tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevien säännösten sekä kirjanpitolain ja -asetuksen soveltamisesta vakuutusyhtiöihin. Vastaavat valtuudet luottolaitosten osalta on niitä valvovalla rahoitustarkastuksella.

Ministeriö voi pykälän 3 *momentin* mukaisesti myöntää vakuutusyhtiön hakemuksesta luvan poiketa 2 momentissa luetelluista säännöksistä ja määräyksistä. Lupa voidaan myöntää ainoastaan erityisestä syystä ja poikkeamisen tulee olla tarpeen, jotta vakuutusyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta saataisiin oikea ja riittävä kuva. Momentti vastaa luottolaitostoinnasta annetun lain 31 §:n 4 momenttia.

Jos edellä mainittu määräys, ohje, lausunto tai lupa on kirjanpitolain tai -asetuksen taikka osakeyhtiölain tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevien säännösten soveltami-

sen kannalta merkittävä, ministeriön on 4 *momentin* mukaan ennen niiden antamista pyydettävä asiassa kirjanpitolautakunnan lausunto. Tällaista velvollisuutta ministeriölle ei voimassa olevan lain aikana ole ollut. Luottolaitostoinnista annetun lain 31 §:n mukaan valtiovarainministeriön ja rahoitustarkastuksen on pyydettävä vastaavissa tapauksissa kirjanpitolautakunnan lausunto.

Kirjanpitolain 8 luvun 2 §:n 2 *momentin* mukaan kirjanpitolautakunta voi myöntää poikkeuksia pykälässä luetelluista kirjanpitolain säännöksistä. Pykälän 3 *momentin* mukaan kirjanpitolautakunta ei ole toimivaltainen antamaan 2 *momentin* tarkoittamia poikkeuksia vakuutuslaitosten osalta. Tämän vuoksi ehdotetaan 14 §:ään lisättäväksi uusi 5 *momentti*, jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriö myöntää vastaavat poikkeusluvut vakuutusyhtiöiden osalta. Ministeriö voisi *momentin* mukaan myöntää poikkeusluvan koskien tilinpäätöksen laatimisaikaa (1 b §), tilinpäätöksen tarkempaa sisältöä (1 c §), konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuutta (11 §:n 1 *momentti*) ja konsernitilinpäätöksen tarkempaa sisältöä (11 a §:n 1 ja 3 *momentti*). Poikkeusluvut myönnetään yksittäistapauksittain ja määrääjäksi. Lisäksi poikkeuslupaharkinnassa tulee ottaa huomioon EU:n tilinpäätösdirektiivit siten, että poikkeuslupa ei saa olla direktiivien vastainen.

12 luku. Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

2 §. Pykälän 1 *momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 a kohta. Vastaava muutos on tehty osakeyhtiölain 12 luvun 2 §:ään. Uuden kirjanpitolain 5 luvun 11 §:n nojalla aktivoidut tutkimusmenot on poistettava enintään viiden vuoden kuluessa, jollei tätä pitempää poistoaikaa, enintään 20 vuotta, voida pitää hyvän kirjanpitotavan mukaisena. Uuden 1 a kohdan perusteella aktivoidut tutkimusmenot tulisivat voitonjakorajoituksen piiriin. Vastaava rajoitus tulisi myös aktivoiduille kehittämismenoille, jotka eivät täyty kirjanpitolain 5 luvun 8 §:n 2 *momentissa* viitatussa kauppaja teollisuusministeriön päätöksessä mainittuja ehtoja.

Pykälän 3 *momentissa* oleva viittaus vapaaehtoisia varauksia ja kertynyttä poistoeroa koskeviin säännöksiin muutetaan osakeyhtiölakia ja kirjanpitolakia vastaavasti.

2 b §. Pykälän perustelut on esitetty edellä 10 luvun 4 c §:n yhteydessä.

2 c §. Nykyisen lain 2 b § on siirretty luvun uudeksi 2 c §:ksi. Pykälän asiasisältöön ei ole tehty muutoksia.

16 luku. Sulautuminen ja vähemmistöosakkeiden lunastus

7 §. Pykälässä säädetään sulautumissuunnitelman liitteistä. Suunnitelmaan on liitettävä muun muassa jäljennökset kolmea viimeistä tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista ja viimeksi päättyneen tilikauden voittoa tai tappiota koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä (1 kohta). Jos viimeisen tilinpäätöksen tarkoittaman tilikauden päättymisestä on kuluunut sulautumisesta päättävään yhtiökokoukseen mennessä yli kuusi kuukautta, suunnitelmaan on liitettävä myös jäljennös välitilinpäätöksestä (2 kohta). Näitä säännöksiä on yleisessä yhtiökäytännössä tulkittu siten, että 1 kohdassa tarkoitetut tilinpäätökset on tullut vahvistaa aikaisemmin. Välitilinpäätös pitäisi tämän mukaisesti laatia silloinkin, kun viimeisen tilinpäätöksen vahvistava varsinainen yhtiökokous päättää sulautumisesta. Tällaisen turhan välitilinpäätöksen laatimisen välttämiseksi 1 ja 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että välitilinpäätöstä ei tarvitse laatia, jos sulautumisesta päätetään viimeisen tilinpäätöksen vahvistavassa varsinaisessa yhtiökokouksessa. Sama periaate tulisi 16 b luvun 2 §:n perusteella sovellettavaksi myös jakautumissuunnitelman osalta. Vastaavat muutokset on tehty osakeyhtiölain 14 luvun 7 §:ään. Voimassa olevan pykälän mukaan välitilinpäätös ei saa olla kolmea kuukautta vanhempi. Ehdotuksen 10 luvun 1 b §:n mukaan vakuutusyhtiön on laadittava tilinpäätös neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Yhdenmukaisesti tämän määräajan kanssa ehdotetaan, että myöskaan välitilinpäätös ei saisi olla neljää kuukautta vanhempi.

16 a luku. Vakuutuskannan luovuttaminen

5 §. Samasta syystä kuin 16 luvun 7 §:ää on edellä esitetty muutettavaksi, ehdotetaan vakuutuskannan luovuttamista koskevan suunnitelman liitteiden osalta, ettei välitilinpäätöstä tarvitse laatia, jos vakuutuskannan luovuttamisesta päätetään viimeisen tilinpäätöksen vahvistavassa varsinaisessa yhtiöko-

kouksessa. Kokouksessa esitettävä välitilinpäätös ei myöskään saa olla neljää kuukautta vanhempi.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Esitys edellyttää sosiaali- ja terveystieteiden antamien kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevien määräysten uudistamista.

3. Voimaatulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan loppuvuodesta 1998.

Kirjanpitolain voimaantulosäännökset ovat lain pakollista soveltamista koskevan siirtymäajan osalta erilaiset riippuen siitä, onko kysymyksessä osakeyhtiömuotoinen vai keskinäisyyteen perustuva yritys. Esillä olevassa

ehdotuksessa tarkoituksenmukaisempana on kuitenkin pidetty, että lain voimaantuloa koskevat säännökset ovat samansisältöiset sekä osakeyhtiömuotoisille että keskinäisille vakuutusyhtiöille.

Voimaantulosäännösten mukaan uutta kirjanpitolakia ja lakiehdotuksen tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja vastuuvelan kattamista koskevan 10 luvun sekä voitonjakoa ja yhtiön varojen muuta käyttöä koskevan 12 luvun säännöksiä sovelletaan vakuutusyhtiön kirjanpitoon ensimmäisen kerran siltä tilikaudelta, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2000. Vakuutusyhtiö saa kuitenkin soveltaa mainittuja säännöksiä siltä tilikaudelta, joka on kulumassa tai alkaa tämän lain tultua voimaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/1979) 10 luvun 1 a §:n 2 momentti ja 9 §:n 6—10 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 611/1997, *muutetaan* 10 luvun 1, 1 b, 4, 4 a ja 5 §, 9 §:n 3 kohta, 10 §:n 1 momentti, 11, 12 ja 14 §, 12 luvun 2 §:n 3 momentti ja 2 b §, 16 luvun 7 §:n 1 ja 2 kohta ja 16 a luvun 5 §:n 1 ja 2 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 10 luvun 1, 1 b, 9 §:n 3 kohta, 10 §:n 1 momentti sekä 11, 12 ja 14 §, 12 luvun 2 §:n 3 momentti ja 2 b §, 16 luvun 7 §:n 1 ja 2 kohta ja 16 a luvun 5 §:n 1 ja 2 kohta mainitussa laissa 611/1997, 4 § laissa 389/1995 ja mainitussa laissa 611/1997 ja 4 a § mainitussa laissa 389/1995, sekä

lisätään 10 lukuun uusi 1 c, 4 b—4 e, 11 a ja 11 b § ja 12 luvun 2 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 611/1997 uusi 1 a kohta ja lukuun uusi 2 c § seuraavasti:

10 luku

Tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja vastuuvelan kattaminen

1 §

Sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, vakuutusyhtiön tilinpäätökseen sovelletaan myös osakeyhtiölain 11 luvun 2 ja 6 a §:n, 9 §:n 2, 4 ja 6 momentin sekä 9 a ja 14 §:n säännöksiä. Mitä näissä lainkohdissa säädetään osakkeista ja osakepääomasta, sovelle-

taan soveltuvien osin keskinäisen vakuutusyhtiön takuusoosuuksiin ja takuupääomaan.

Vakuutusyhtiön kirjanpidossa ja tilinpäätöksen sekä konsernitilinpäätöksen laadinnassa on noudatettava kirjanpitolakia (1336/1997), jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, sekä kirjanpitoasetusta (1339/1997), jollei tämän luvun säännöksistä tai asianomaisen ministeriön vakuutustoi-minnan erityisluonteeseen perustuvista määräyksistä muuta johdu.

Kirjanpitolain 1 luvun 4 §:n 1 momenttia,

3 luvun 1 §:n 3 momenttia, 2 §:n 2 momenttia, 6 §:ää ja 13 §:n 1 momenttia, 4 luvun 1, 3 ja 4 §:ää, 5 §:n 3—5 momenttia ja 7 §:ää, 5 luvun 2 §:ää, 3 §:n 2 momenttia, 4 §:ää, 12 §:n 2 momenttia, 13 ja 16 §:ää, 17 §:n 1 momenttia ja 20 §:ää sekä 7 lukua ei sovelleta vakuutusyhtiön tilinpäätöksen laatimiseen.

Kirjanpitolain 6 luvun 1 §:ää, 2 §:n 2 momenttia, 5 §:n 1 momenttia ja 7 §:n 6 momenttia ei sovelleta vakuutusyhtiön konsernitilinpäätöksen laatimiseen.

1 b §

Tilinpäätös on laadittava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

1 c §

Tilinpäätökseen kuuluvien asiakirjojen on oltava selkeitä ja tilinpäätöksen on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus. Tuloslaskelman ja taseen laatimisessa noudatettavista kaavoista, liitetiedoista, toimintakertomuksen tarkemmasta sisällöstä, tase-erittelyistä sekä liitetietojen erittelyistä on voimassa, mitä tässä luvussa säädetään ja sen mukaan kuin asianomainen ministeriö vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuen tarkemmin määrää, mitä kirjanpitoasetuksen 2 ja 5 luvussa säädetään.

4 §

Käyttöomaisuutta ovat liiketoiminnassa pysyvään käyttöön tarkoitetut esineet, erikseen luovutettavissa olevat oikeudet ja muut hyödykkeet.

Sijoitusomaisuutta ovat varojen sijoittamiseksi tai sijoitusten turvaamiseksi hankitut hyödykkeet.

Käytöltään jaetut hyödykkeet kuuluvat eri omaisuusryhmiin käyttötarkoituksesta saadun jakosuhteen perusteella jaettuina.

4 a §

Jos käyttöomaisuuteen kuuluvan hyödykkeen valmistamiseen kohdistettavissa olevan lainan korkomenot valmistusajalta ja kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n 2 momentin mukaisen osuuden yhteismäärä on olennainen kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hankintamenuon verrattuna, saadaan hankintamenuon lukea mainitun 2 momentin mukaisen osuuden ohella myös nämä korkomenot.

Jollei vakuutusyhtiö muuta näytä, samanlaisten arvopapereiden hankintamenu määräite-

tään olettaen, että arvopaperit on luovutettu siinä järjestyksessä kuin ne on hankittu tai että luovutusjärjestys on ollut hankintajärjestykselle päinvastainen. Samanlaisten arvopapereiden hankintamenuksi saadaan merkitä myös toteutuneiden hankintamenujen keskiarvo, joka on painotettu vastaavilla hankintamäärillä.

4 b §

Taseeseen merkitään:

1) rahat ja muut kuin taseessa sijoituksiksi merkittävät saamiset nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon;

2) vakuutustekninen vastuuvetä tämän luvun 2 §:n, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 14 §:n ja vakuutusyhtiön vastuuvetän laskentaperiaatteista annetun asetuksen (463/1995) säännöksiä sekä asianomaisen ministeriön määräyksiä ja päätöksiä noudattaen laskettuun arvoon; sekä

3) muut velat nimellisarvoon tai, jos vetä on indeksiin taikka muuhun vertailuperusteseen sidottu, muuttuneen vertailuperusteen mukaiseen nimellisarvoa korkeampaan arvoon.

Jos kulukirjaus, joka on tehty 1 momentin 1 kohdan perusteella, osoittautuu viimeistään tilikauden päättymispäivänä aiheettomaksi, se on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi.

4 c §

Tilikauden päättyessä jäljellä olevien sijoitusten hankintamenu aktivoidaan. Rakennusten hankintamenu kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi. Jos sijoituksen käypä arvo on tilikauden päättyessä vielä poistamatonta hankintamenua tai tämän momentin perusteella aikaisemmin tehdyillä arvonalennuksilla vähennettyä hankintamenua pienempi, on erotus kirjattava arvonalennuksena kuluksi. Jollei asianomainen ministeriö erityisestä syystä toisin määrää, käyttöomaisuudeksi ja saamiseksi katsottavien sijoitusten osalta arvonalennus voidaan jättää tekemättä, jos arvonalentumista on pidettävä tilapäisenä. Jos arvonalennus osoittautuu viimeistään tilikauden päättymispäivänä aiheettomaksi, se on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi.

Joukkovelkakirjalainat ja muut raha- ja pääomamarkkinavälineet voidaan merkitä taseeseen 1 momentista poikkeavalla tavalla siten kuin asianomainen ministeriö tarkemmin määrää.

Jos maa- tai vesialueen, rakennuksen, ar-

vopaperin tai muun niihin verrattavan hyödykkeen käypä arvo on tilinpäätöspäivänä pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi, saadaan taseeseen merkitä vielä poistamatta olevan hankintamenon lisäksi enintään käyvän arvon ja poistamatta olevan hankintamenon erotuksen suuruinen arvonorotus. Arvonorotusta vastaava määrä on merkittävä sijoitusomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta omaan pääomaan sisältyvään arvonorotusrahastoon. Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloslaskelmaan merkitty arvonorotus on oikaistava tulosvaikutteisesti ja arvonorotusrahastoon merkitty arvonorotus on peruutettava.

Hyödyke siirretään sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen 1—3 momentissa tarkoitetun tasearvon määräisenä.

Taseen liitteenä on ilmoitettava tase-eräkohtaisesti sijoitusten hankintameno ja käypä arvo.

Asianomainen ministeriö antaa tarkemmat määräykset sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon määrittämisestä sekä rakennusten suunnitelman mukaisten poistojen esittämistavasta.

4 d §

Mitä 4 c §:n 1—5 momentissa ja 12 luvun 2 b §:ssä säädetään, ei koske sijoitussidonnaisia vakuutuksia.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvellan katteena olevat sijoitukset on esitettävä taseessa erikseen arvostettuina käypään arvoon. Jos sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon erotus on tilikauden aikana muuttunut, on muutosta vastaava määrä merkittävä tuloslaskelmaan. Taseen liitteenä on ilmoitettava sijoitusten hankintameno.

Omaisuuksien siirrot sijoitusten ja sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten välillä tapahtuvat käyvillä arvoilla.

4 e §

Jos taseen vastaaviin merkittyjen aineettomien hyödykkeiden tai kaluston todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi vielä poistamatonta hankintamenoa pienempi, erotus on kirjattava arvonalennuksena kuluksi.

Taseen vastaavissa muuhun omaisuuteen merkittyihin tavaravarastoihin sovelletaan

kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n 4 momentin sekä 5 luvun 6 §:n ja 19 §:n vaihto-omaisuutta koskevia säännöksiä.

Taseen vastaaviin merkittyjen omien ja emoyhtiön osakkeiden tai osuuksien hankintamenosta voidaan tehdä arvonalennus arvostamalla ne tilinpäätöspäivän käypään arvoon.

Jos kulukirjaus, joka on tehty 1—2 momentin perusteella, osoittautuu viimeistään tilikauden päättymispäivänä aiheettomaksi, se on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi.

5 §

Sidottua omaa pääomaa ovat vakuutusosakeyhtiössä osakepääoma, ylikurssirahasto, vararahasto ja arvonorotusrahasto sekä keskinäisessä vakuutusyhtiössä takuupääoma, ylikurssirahasto, pohjarahasto ja arvonorotusrahasto. Muut rahastot ovat vapaata omaa pääomaa. Tilikauden voitto ja voitto edellisiltä tilikausilta ilmoitetaan erikseen vapaan oman pääoman lisäyksenä, tilikauden tappio ja tappio edellisiltä tilikausilta sen vähennyksenä.

Pääomalaina merkitään taseeseen omana eränään siten kuin asianomainen ministeriö tarkemmin määrää.

9 §

Tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä on annettava seuraavat tiedot:

3) pääomalainasta pääasialliset lainaehdot ja sille maksettavaksi sovittu kuluksi kirjattamaton korko tai muu hyvitys sekä muut pääomalainaa koskevat olennaiset tiedot sen mukaan kuin ministeriö määrää;

10 §

Vakuutusyhtiön tilinpäätökseen on sisällytettävä rahoituslaskelma ja emoyhtiössä, jos se laatii konsernitilinpäätöksen, myös konsernin rahoituslaskelma. Rahoituslaskelmassa on annettava selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

11 §

Emoyhtiönä oleva vakuutusyhtiö on velvollinen laatimaan ja sisällyttämään tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöksen.

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa on soveltuvin osin noudatettava 1 b, 5, 8 ja 9 §:n sekä osakeyhtiölain 11 luvun 2 ja 6 a §:n

säännöksiä.

Konsernitilinpäätös saadaan jättää laatimatta, jos:

1) Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön alaisella yhteisöllä on emoyhtiössä vähintään yhdeksän kymmenesosan omistusosuus;

2) emoyhtiön muut omistajat ovat antaneet suostumuksensa laatimatta jättämiseen; sekä

3) emoyhtiön ja sen tytäryhteisöjen tilinpäätökset yhdistellään Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön alaisen yhteisön konsernitilinpäätökseen, joka ilmoitetaan rekisteröitäväksi kirjanpitolain 3 luvun 9 §:ssä mainitulla tavalla.

Konsernitilinpäätös on kuitenkin aina laadittava, jos emoyhtiö on julkinen vakuutusyhtiö tai sellainen yksityinen vakuutusyhtiö, joka jakaa varoja osakkaille, antaa 12 luvun 5 §:n 1 tai 5 momentissa tarkoitettun rahallain tai vakuuden, palauttaa pääomallain pääomaa tai maksaa sen korkoa tai muuta hyvitystä.

11 a §

Konsernituloslaskelman ja -taseen laatimisessa noudatettavista kaavoista sekä liitetiedoista on voimassa, sen mukaan kuin asianomainen ministeriö vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuen tarkemmin määrää, mitä kirjanpitoasetuksen 4 luvussa säädetään.

Tytäryhteisön tilinpäätös saadaan jättää yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 3 §:n mukainen peruste. Lakisääteistä työeläkevakuutusta harjoittavan tytär- tai osakkuusyhtiön tilinpäätöstietoja ei saa yhdistellä toisen vakuutusyhtiön tai muun yhteisön konsernitilinpäätökseen. Jos lakisääteistä työeläkevakuutusta harjoittavan yhtiön yhdistelemättä jättämisestä seuraisi, ettei konsernitilinpäätös anna oikeaa ja riittävää kuvaa konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta, on konsernitilinpäätöksen liitetietoina ilmoitettava tätä varten tarpeelliset lisätiedot.

Konsernitilinpäätökseen yhdisteltävällä tytäryhteisöllä on oltava sama tilikausi kuin emoyhtiöllä, jollei ministeriö myönnä tästä 14 §:n 5 momentissa tarkoitettua poikkeusta. Jos konsernitilinpäätökseen yhdisteltävän tytäryhteisön tilikausi päättyy yli kuusi kuukautta ennen emoyhtiön tilikauden päättymistä, on konsernitilinpäätökseen yhdisteltävä tytäryhteisön välitilinpäätös, joka laaditaan emoyhtiön tilikauden päättymispäivälle.

11 b §

Jos vakuutuksenottajalle oikeuksia tuottava konserni- tai osakkuusyhteisöjen välinen liiketoimi on tehty tavanomaisilla markkinaehdoilla, voidaan liiketoimesta syntynyt taseeseen aktivoitu sisäinen kate jättää konsernitilinpäätöksessä vähentämättä. Konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa on ilmoitettava tällaiset poikkeukset sekä niiden vaikutus konsernin toiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan, jos vaikutus on olennainen.

Kirjanpitolain 6 luvun 4 §:n 2 momenttia ei sovelleta tytär- tai osakkuusyhteisön vakuutustekniseen vastuuvélkaan eikä sellaisiin sijoituksiin, joiden arvojen kehitys vaikuttaa vakuutuksenottajien oikeuksiin. Tämän poikkeusmenettelyn käytöstä kerrotaan konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

12 §

Emoyhtiön toimintakertomuksessa on konsernista annettava 10 §:n 2 momentissa sekä osakeyhtiölain 11 luvun 9 §:n 2 momentissa ja 9 a §:ssä tarkoitettut selvitykset. Lisäksi on ilmoitettava se määrä, joka konsernin vapaasta omasta pääomasta konserniin kuuluvien yhtiöiden on yhtiöjärjestyksen mukaan siirrettävä sidottuun omaan pääomaan.

14 §

Asianomainen ministeriö antaa vakuutus-toiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat määräykset vakuutusyhtiön tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen sekä osavuosikatsauksen laatimisesta.

Ministeriö voi antaa ohjeita ja lausuntoja tämän luvun ja sen perusteella annettujen määräysten, osakeyhtiölain tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevien säännösten sekä kirjanpitolain ja -asetuksen soveltamisesta vakuutusyhtiöihin.

Ministeriö voi vakuutusyhtiön hakemuksesta erityisestä syystä määrääjäksi myöntää luvan poiketa 2 momentissa tarkoitetuista säännöksistä ja määräyksistä, jos poikkeus on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi vakuutusyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu määräys, ohje, lausunto tai lupa on kirjanpitolain tai -asetuksen taikka osakeyhtiölain tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevien säännösten yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, ministeriön on ennen määräyksen, ohjeen, lausunnon tai luvan antamista pyydettävä siitä kirjanpitolautakunnan lausunto.

Ministeriö voi erityisistä syistä määrääjäksi myöntää yksittäistapauksissa poikkeuksia 1 b §:stä, 1 c §:n toisesta virkkeestä, 11 §:n 1 momentista sekä 11 a §:n 1 ja 3 momentista. Poikkeuksen myöntämisen edellytyksenä on, ettei se ole tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevien Euroopan yhteisöjen säädösten vastainen.

12 luku

Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

2 §

Voitonjako ei saa ylittää viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistetun taseen mukaisen voiton ja yhtiön muun vapaan oman pääoman yhteismäärää vähennettynä taseen osoittamalla tappiolla sekä muilla jakokelvottomilla erillä, jotka ovat:

1 a) taseeseen aktivoituja tutkimusmenoja ja muita kuin kirjanpitolaian 5 luvun 8 §:ssä tarkoitettuja kehittämismenoja vastaava määrä;

Emoyhtiön voittona ei saa jakaa määrää, joka ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun konsernitaseen mukaisen voiton ja konsernin muun vapaan oman pääoman yhteismäärän vähennettynä konsernitaseen osoittamalla tappiolla, 1 momentissa tarkoitetuilla muilla jakokelvottomilla erillä, 2 momentissa tarkoitetuilla erillä sekä määrällä, jolla konserniin kuuluvien yhteisöjen tilinpäätöksissä tehtyt, kirjanpitolaissa tarkoitettavat vapaaehtoiset varaukset sekä tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus on konsernitilinpäätöksessä merkitty vapaaseen omaan pääomaan.

2 b §

Arvonkorotusrahastoa saadaan käyttää ainoastaan vakuutusosakeyhtiön rahastoantiin, osakeyhtiölain 4 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuun siirtoon osakepääomaan tai keskinäisen vakuutusyhtiön pohjarahaston kartuttamiseen ja tällöinkin vain, jos rahasto on muodostunut käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten arvonkorotuksista. Arvonkorotusta peruutettaessa on arvonkorotusrahastoon merkittyä pääomaa vähennettävä peruutettavalla määrällä. Jos yhtiön osakepääomaa on korotettu tai pohjarahastoa kartutettu käyttämällä hyväksi arvonkorotusra-

hastoa eikä arvonkorotusrahastoon merkittyä pääomaa voida pienentää peruutettavalla määrällä, on vastaava määrä merkittävä vapaan oman pääoman vähennykseksi.

2 c §

Voitonjaosta päättää yhtiökokous. Yhtiökokous saa päättää jaettavaksi hallituksen ehdottamaa tai hyväksymää määrää enemmän vain sikäli kuin se on 2 momentin tai yhtiöjärjestyksen mukaan siihen velvollinen.

Jos vakuutusosakeyhtiössä osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa tai yhtiöjärjestyksessä määrätty pienempi osa kaikista osakkeista, varsinaisessa yhtiökokouksessa ennen voiton käyttämistä koskevan päätöksen tekoa sitä vaativat, voittona on jaettava vähintään puolet siitä, mitä tilikauden voitosta jää jäljelle sen jälkeen, kun siitä on vähennetty määrä, joka yhtiöjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon tai muutoin jätettävä jakamatta, sekä muut 2 §:ssä tarkoitettavat määrät siltä osin kuin nämä ylittävät vapaat rahastot, ylikurssirahaston ja vararahaston. Voitonjako ei kuitenkaan saa ylittää 2 §:ssä säädettyä voitonjakokelpoisten varojen määrää eikä osakkeenomistaja voi vaatia voittona jaettavaksi enempää kuin kahdeksan prosenttia yhtiön omasta pääomasta.

Mitä 2 momentissa säädetään taseen osoittaman voiton jakamisesta, sovelletaan emoyhtiössä vastaavasti konsernitaseen mukaiseen voittoon.

16 luku

Sulautuminen ja vähemmistöosakkeiden lunastus

7 §

Sulautumissuunnitelmaan on kunkin sulautumiseen osallistuvan yhtiön osalta liitettävä:

1) jäljennökset kolmea viimeistä tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista tai, jos sulautumisesta päättävässä yhtiökokouksessa käsitellään tilinpäätöksen vahvistamista, jäljennös tätä tilinpäätöstä ja kahden tätä edeltäneen tilikauden tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista;

2) jos viimeisen tilinpäätöksen tarkoitaman tilikauden päättymisestä on kulunut sulautumisesta päättävään yhtiökokoukseen mennessä yli kuusi kuukautta eikä kokouksessa käsitellä tilinpäätöksen vahvistamista, jäljennös välitilinpäätöksestä, joka ei saa olla

neljää kuukautta vanhempi ja joka on laadittu ja tarkastettu noudattaen soveltuvien osien tilinpäätöstä koskevia säännöksiä ja määräyksiä;

16 a luku

Vakuutuskannan luovuttaminen

5 §

Vakuutuskannan luovuttamista koskevaan suunnitelmaan on liitettävä sekä luovuttavan että vastaanottavan yhtiön osalta:

1) jäljennökset kolmea viimeistä tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista tai, jos vakuutuskannan luovuttamisesta päättävässä yhtiökokouksessa käsitellään tilinpäätöksen vahvistamista, jäljennös tätä tilinpäätöstä ja kahden tätä edeltäneen tilikauden tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista;

2) jos viimeisen tilinpäätöksen tarkoittaman tilikauden päättymisestä on kulunut vakuutuskannan luovuttamisesta päättävään

yhtiökokoukseen mennessä yli kuusi kuukautta eikä kokouksessa käsitellä tilinpäätöksen vahvistamista, jäljennös välitilinpäätöksestä, joka ei saa olla neljää kuukautta vanhempi ja joka on laadittu ja tarkastettu noudattaen soveltuvien osien tilinpäätöstä koskevia säännöksiä ja määräyksiä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sen estämättä, mitä kirjanpitolain (1336/1997) 9 luvun 2 §:ssä säädetään, kirjanpitolakia ja tämän lain 10 ja 12 luvun säännöksiä sovelletaan ensimmäisen kerran vakuutusyhtiön kirjanpitoon siltä tilikaudelta, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2000 tai sen jälkeen.

Vakuutusyhtiö saa kuitenkin soveltaa 2 momentissa tarkoitettuja säännöksiä sinä tilikautena, joka on kulumassa tai alkaa tämän lain tultua voimaan.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri
Sinikka Mönkkäre

Laki

vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/1979) 10 luvun 1 a §:n 2 momentti ja 9 §:n 6—10 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 611/1997, *muutetaan* 10 luvun 1, 1 b, 4, 4 a ja 5 §, 9 §:n 3 kohta, 10 §:n 1 momentti, 11, 12 ja 14 §, 12 luvun 2 §:n 3 momentti ja 2 b §, 16 luvun 7 §:n 1 ja 2 kohta ja 16 a luvun 5 §:n 1 ja 2 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 10 luvun 1, 1 b, 9 §:n 3 kohta, 10 §:n 1 momentti sekä 11, 12 ja 14 §, 12 luvun 2 §:n 3 momentti ja 2 b §, 16 luvun 7 §:n 1 ja 2 kohta ja 16 a luvun 5 §:n 1 ja 2 kohta mainitussa laissa 611/1997, 4 § laissa 389/1995 ja mainitussa laissa 611/1997 ja 4 a § mainitussa laissa 389/1995, sekä *lisätään* 10 lukuun uusi 1 c, 4 b—4 e, 11 a ja 11 b § ja 12 luvun 2 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 611/1997 uusi 1 a kohta ja lukuun uusi 2 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

10 luku

Tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja vastuuvelan kattaminen

1 §

Sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, vakuutusyhtiön tilinpäätökseen sovelletaan myös osakeyhtiölain 11 luvun 3 ja 6 a §:n, 9 §:n 1—6 momentin sekä 9 a ja 14 §:n säännöksiä. Mitä näissä lainkohdissa säädetään osakkeista ja osakepääomasta sovelletaan soveltuvin osin keskinäisen vakuutusyhtiön takuuosuuksiin ja takuupääomaan.

Vakuutusyhtiön kirjanpidossa ja tilinpäätöksen sekä konsernitilinpäätöksen laadinnassa on noudatettava kirjanpitolakia (655/1973), jollei tämän luvun säännöksistä tai niiden perusteella annetuista asianomaisen ministeriön määräyksistä muuta johdu.

Ehdotus

10 luku

Tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja vastuuvelan kattaminen

1 §

Sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, vakuutusyhtiön tilinpäätökseen sovelletaan myös osakeyhtiölain 11 luvun 2 ja 6 a §:n, 9 §:n 2, 4 ja 6 momentin sekä 9 a ja 14 §:n säännöksiä. Mitä näissä lainkohdissa säädetään osakkeista ja osakepääomasta, sovelletaan soveltuvin osin keskinäisen vakuutusyhtiön takuuosuuksiin ja takuupääomaan.

Vakuutusyhtiön kirjanpidossa ja tilinpäätöksen sekä konsernitilinpäätöksen laadinnassa on noudatettava kirjanpitolakia (1336/1997), jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, *sekä kirjanpitoasetusta (1339/1997), jollei tämän luvun säännöksistä tai asianomaisen ministeriön vakuutustoinnin erityisluonteeseen perustuvista määräyksistä muuta johdu.*

Kirjanpitolain 1 luvun 4 §:n 1 momenttia, 3 luvun 1 §:n 3 momenttia, 2 §:n 2 momenttia, 6 §:ää ja 13 §:n 1 momenttia, 4 luvun 1, 3 ja 4 §:ää, 5 §:n 3—5 momenttia ja 7 §:ää, 5 luvun 2 §:ää, 3 §:n 2 momenttia, 4 §:ää, 12 §:n 2 momenttia, 13 ja 16 §:ää, 17 §:n 1 momenttia ja 20 §:ää sekä 7 lukua ei sovel-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

leta vakuutusyhtiön tilinpäätöksen laatimiseen.

Kirjanpitolain 6 luvun 1 §:ää, 2 §:n 2 momenttia, 5 §:n 1 momenttia ja 7 §:n 6 momenttia ei sovelleta vakuutusyhtiön konsernitilinpäätöksen laatimiseen.

1 a §

Kultakin tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka käsittää tuloslaskelman, taseen, niiden liitteet ja toimintakertomuksen sekä emoyhtiössä myös konsernitilinpäätöksen.

(kumotaan)

1 b §

Hallituksen ja toimitusjohtajan tulee päävätä ja allekirjoittaa tilinpäätös. Jos hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja on esittänyt eriävän mielipiteen tilinpäätöksestä, on tätä koskeva lausuma liitettävä siihen hänen vaatimuksestaan.

Tilinpäätökseen on sisällytettävä tuloslaskelma ja tase viimeistä edelliseltä tilikaudelta. Jos tilikauden aikana tuloslaskelman tai taseen erittelyä on muutettu, on aikaisempaan tilinpäätökseen sisältyviä tietoja mahdollisuuksien mukaan oikaistava niin, että niitä voidaan verrata myöhempään tilinpäätökseen.

Edellä 1 a §:n 2 momentissa mainitut asiakirjat on annettava tilintarkastajille vähintään kuukautta ennen varsinaista yhtiökokousta.

1 b §

Tilinpäätös on laadittava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

1 c §

Tilinpäätökseen kuuluvien asiakirjojen on oltava selkeitä ja tilinpäätöksen on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus. Tuloslaskelman ja taseen laatimisessa noudatettavista kaavoista, liitetiedoista, toimintakertomuksen tarkemmasta sisällöstä, tase-erittelyistä sekä liitetietojen erittelyistä on voimassa, mitä tässä luvussa säädetään ja sen mukaan kuin asianomainen ministeriö vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuen tarkemmin määrää, mitä kirjanpitoasetuksen 2 ja 5 luvussa säädetään.

4 §

Vakuutusyhtiöllä tilikauden päättyessä jäljellä olevien sijoitusten hankintameno aktiivoidaan. Rakennusten hankintameno on poistettava vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan. Sijoitusten taseeseen merkittävää

4 §

Käyttöomaisuutta ovat liiketoiminnassa pysyvään käyttöön tarkoitetut esineet, erikseen luovutettavissa olevat oikeudet ja muut hyödykkeet.

Sijoitusomaisuutta ovat varojen sijoittami-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

hankintamenoa on alennettava tulosvaikutteisesti, jos sijoituksen käypä arvo on tilikauden päättyessä sen hankintamenoa tai tämän momentin perusteella aikaisemmin tehdyillä arvonalennuksilla vähennettyä hankintamenoa pienempi. Jollei sosiaali- ja terveysministeriö erityisestä syystä toisin määrää, käyttöomaisuudeksi ja saamiseksi katsottavien sijoitusten osalta alentaminen voidaan jättää suorittamatta, jos arvon alentumista on pidettävä tilapäisenä. Arvonalennus on palautettava tulosvaikutteisesti hankintamenoon siltä osin kuin sijoituksen käypä arvo seuraavien tilikausien päättyessä mahdollisesti ylittää alennetun hankintamenon.

Joukkovelkakirjalainat ja muut raha- ja pääomamarkkinavälineet voidaan merkitä taseeseen 1 momentista poikkeavalla tavalla siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö tarkemmin määrää.

Jos maa- ja vesialueen, rakennuksen, arvopaperin tai muun niihin verrattavan hyödykkeen käypä arvo on tilikauden päättyessä pysyvästi hankintamenoa olennaisesti suurempi, voidaan taseeseen merkitä hankintamenon lisäksi enintään käyvän arvon ja hankintamenon erotuksen suuruinen arvонkorotus. Jos hyödykkeen arvoa on tilikauden aikana korotettu, on korotusta vastaava määrä merkittävä sijoitusomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta taseen vastaaviin arvonkorotusrahastoon.

Hyödyke siirretään sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen 1—3 momentissa tarkoitettun tasearvon määräisenä.

Jos arvonkorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloslaskelmaan merkitty arvonkorotus on oikaistava tulosvaikutteisesti ja arvonkorotusrahastoon merkitty arvonkorotus on peruutettava.

Arvonkorotusrahastoa saadaan käyttää ainoastaan osakeyhtiön rahastoantiin, osakeyhtiölain 4 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuun siirtoon osakepääomaan tai keskinäisen vakuutusyhtiön pohjarahaston kartuttamiseen ja tällöinkin vain, jos rahasto on muodostunut käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten arvонkorotuksista. Arvonkorotusta peruutettaessa on rahastoon merkittyä pääomaa vähennettävä peruutettavalla mää-

seksi tai sijoitusten turvaamiseksi hankitut hyödykkeet.

Käytöltään jaetut hyödykkeet kuuluvat eri omaisuusryhmiin käyttötarkoituksesta saadun jakosuhteen perusteella jaettuina.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rällä. Jos yhtiön osakepääomaa on korotettu tai pohjarahastoa on kartutettu käyttämällä hyväksi arvonorotusrahastoa eikä rahastoon merkittyä pääomaa voida pienentää peruutettavalla määrällä, on vastaava määrä merkittävä vapaan oman pääoman vähennykseksi.

Taseen liitteenä on ilmoitettava tase-eräkohtaisesti sijoitusten hankintameno ja käypä arvo.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemat määräykset sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon määrittämisestä sekä rakennusten suunnitelman mukaisten poistojen esittämistavasta.

Jos edellä tässä pykälässä tarkoitetun korotuksen kohteena on emoyhtiön omistamia tytäryhteisön osakkeita tai jäsen- tai yhtiöosuuksia, tytäryhteisön omistamia emoyhtiön osakkeita tai takuuosuuksia on korotusta tehtäessä pidettävä arvottomina.

4 a §

Mitä 4 §:n 1—7 momentissa säädetään, ei koske sijoitussidonnaisia vakuutuksia.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelan katteena olevat sijoitukset on esitettävä taseessa erikseen arvostettuina käypään arvoon. Jos sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon erotus on tilikauden aikana muuttunut, on muutosta vastaava määrä merkittävä tuloslaskelmaan. Taseen liitteenä on ilmoitettava sijoitusten hankintameno.

4 a §

Jos käyttöomaisuuteen kuuluvan hyödykkeen valmistamiseen kohdistettavissa olevan lainan korkomenot valmistusajalta ja kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n 2 momentin mukaisen osuuden yhteismäärä on olennainen kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hankintamenuon verrattuna, saadaan hankintamenuon lukea mainitun 2 momentin mukaisen osuuden ohella myös nämä korkomenot.

Jollei vakuutusyhtiö muuta näytä, samanlaisten arvopapereiden hankintameno määritetään olettaen, että arvopaperit on luovutettu siinä järjestyksessä kuin ne on hankittu tai että luovutusjärjestys on ollut hankintajärjestykselle päinvastainen. Samanlaisten arvopapereiden hankintamenoksi saadaan merkitä myös toteutuneiden hankintamenojen keskiarvo, joka on painotettu vastaavilla hankintamäärillä.

4 b §

Taseeseen merkitään:

1) rahat ja muut kuin taseessa sijoituksiksi merkittävät saamiset nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon;

2) vakuutustekninen vastuuvélka tämän luvun 2 §:n, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 14 §:n ja vakuutusyhtiön vastuuelan laskentaperiaatteista annetun

Voimassa oleva laki

Ehdotus

asetuksen (463/1995) säännöksiä sekä asianomaisen ministeriön määräyksiä ja päätöksiä noudattaen laskettuun arvoon; sekä

3) muut velat nimellisarvoon tai, jos velka on indeksiin taikka muuhun vertailuperusteseen sidottu, muuttuneen vertailuperusteen mukaiseen nimellisarvoa korkeampaan arvoon.

Jos kulukirjaus, joka on tehty 1 momentin 1 kohdan perusteella, osoittautuu viimeistään tilikauden päättymispäivänä aiheettomaksi, se on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi.

4 c §

Tilikauden päättyessä jäljellä olevien sijoitusten hankintameno aktivoidaan. Rakennusten hankintameno kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi. Jos sijoituksen käypä arvo on tilikauden päättyessä vielä poistamatonta hankintamenoa tai tämän momentin perusteella aikaisemmin tehdyillä arvonalennuksilla vähennettyä hankintamenoa pienempi, on erotus kirjattava arvonalennuksena kuluksi. Jollei asianomainen ministeriö erityisestä syystä toisin määrää, käyttöomaisuudeksi ja saamiseksi katsottavien sijoitusten osalta arvonalennus voidaan jättää tekemättä, jos arvon alentumista on pidettävä tilapäisenä. Jos arvonalennus osoittautuu viimeistään tilikauden päättymispäivänä aiheettomaksi, se on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi.

Joukkovelkakirjalainat ja muut raha- ja pääomamarkkinavälineet voidaan merkitä taseeseen 1 momentista poikkeavalla tavalla siten kuin asianomainen ministeriö tarkemmin määrää.

Jos maa- tai vesialueen, rakennuksen, arvopaperin tai muun niihin verrattavan hyödykkeen käypä arvo on tilinpäätöspäivänä pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi, saadaan taseeseen merkitä vielä poistamatta olevan hankintamenon lisäksi enintään käyvän arvon ja poistamatta olevan hankintamenon erotuksen suuruinen arvonorotus. Arvonorotusta vastaava määrä on merkittävä sijoitusomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta omaan pääomaan sisältyvään arvonorotusrahoon. Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloslaskelmaan merkitty arvonorotus on oikaistava tulosvaikutteisesti

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ja arvonkorotusrahastoon merkitty arvonkorotus on peruutettava.

Hyödyke siirretään sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen 1—3 momentissa tarkoitettun tasearvon määräisenä

Taseen liitteenä on ilmoitettava tase-eräkohtaisesti sijoitusten hankintameno ja käypä arvo.

Asianomainen ministeriö antaa tarkemmat määräykset sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon määrittämisestä sekä rakennusten suunnitelman mukaisten poistojen esittämistavasta.

4 d §

Mitä 4 c §:n 1—5 momentissa ja 12 luvun 2 b §:ssä säädetään, ei koske sijoitussidonnaisia vakuutuksia.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelan katteena olevat sijoitukset on esitettävä taseessa erikseen arvostettuina käypään arvoon. Jos sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon erotus on tilikauden aikana muuttunut, on muutosta vastaava määrä merkittävä tuloslaskelmaan. Taseen liitteenä on ilmoitettava sijoitusten hankintameno.

Omaisuuksien siirrot sijoitusten ja sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten välillä tapahtuvat käyvillä arvoilla.

4 e §

Jos taseen vastaaviin merkittyjen aineettomien hyödykkeiden tai kaluston todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi vielä poistamatonta hankintamenoa pienempi, erotus on kirjattava arvonalennuksena kuluksi.

Taseen vastaavissa muuhun omaisuuteen merkittyihin tavaravarastoihin sovelletaan kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n 4 momentin sekä 5 luvun 6 §:n ja 19 §:n vaihto-omaisuutta koskevia säännöksiä.

Taseen vastaaviin merkittyjen omien ja emoyhtiön osakkeiden tai osuuksien hankintamenosta voidaan tehdä arvonalennus arvostamalla ne tilinpäätöspäivän käypään arvoon.

Jos kulukirjaus, joka on tehty 1—2 momentin perusteella, osoittautuu viimeistään tilikauden päättymispäivänä aiheettomaksi, se on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Taseeseen on omana eränä merkittävä merkityistä osakkeista, takuuosuuksista ja pohjarahastosta maksamatta olevat saamiset.

Vakuutusyhtiön oma pääoma on taseessa jaoteltava sidottuun omaan pääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan. Pääomalaina merkitään taseeseen omana eränään siten kuin asianomainen ministeriö tarkemmin määrää.

Sidottua omaa pääomaa ovat vakuutusosakeyhtiössä osakepääoma, ylikurssirahasto, vararahasto ja arvонkorotusrahasto sekä keskinäisessä vakuutusyhtiössä takuupääoma, ylikurssirahasto, pohjarahasto ja arvонkorotusrahasto. Muut rahastot ovat vapaata omaa pääomaa. Tilikauden voitto ja voitto edellisiltä tilikausilta ilmoitetaan erikseen vapaan oman pääoman lisäyksenä, tilikauden tappio ja tappio edellisiltä tilikausilta sen vähennyksenä.

9 §

Tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä on annettava seuraavat tiedot

3) pääomalainasta *velkoja tai lainansaaja*, pääasialliset lainaehdot ja lainalle maksettavaksi sovittu kuluksi kirjaamaton korko tai muu hyvitys sen mukaan kuin ministeriö määrää;

6) *perusteltu selostus, jos tilikauden poistot määritetään ja perusteiltaan olennaisesti eroavat edellisen tilinpäätöksen poistoista;*

7) *selostus sellaisista tilikauden tulokseen sisältyvistä tuotto- ja kulueristä, jotka olennaisesti vaikuttavat mahdollisuuteen vertailla tulosta edellisen tilikauden tulokseen tai ovat muuten olennaisia;*

8) *vakuutusyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan hyväksi annetut eläkesitoumukset;*

9) *vakuutusyhtiön palveluksessa tilikauden aikana olleiden henkilöiden keskimääräinen*

5 §

Sidottua omaa pääomaa ovat vakuutusosakeyhtiössä osakepääoma, ylikurssirahasto, vararahasto ja arvонkorotusrahasto sekä keskinäisessä vakuutusyhtiössä takuupääoma, ylikurssirahasto, pohjarahasto ja arvонkorotusrahasto. Muut rahastot ovat vapaata omaa pääomaa. Tilikauden voitto ja voitto edellisiltä tilikausilta ilmoitetaan erikseen vapaan oman pääoman lisäyksenä, tilikauden tappio ja tappio edellisiltä tilikausilta sen vähennyksenä.

Pääomalaina merkitään taseeseen omana eränään siten kuin asianomainen ministeriö tarkemmin määrää.

9 §

Tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä on annettava seuraavat tiedot:

3) pääomalainasta pääasialliset lainaehdot ja sille maksettavaksi sovittu kuluksi kirjaamaton korko tai muu hyvitys *sekä muut pääomalainaa koskevat olennaiset tiedot* sen mukaan kuin ministeriö määrää;

(kumotaan)

(kumotaan)

(kumotaan)

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lukumäärä; sekä

10) kirjanpitolain 21 §:n 2 kohdan perusteella ilmoitettavista henkilöstökuluista hallitukselle, hallintoneuvostolle ja toimitusjohtajalle suoritettava määrä sekä lisäksi hallitukselle ja toimitusjohtajalle suoritettavat osapalkkiot erikseen.

10 §

Vakuutusyhtiön toimintakertomukseen on liitettävä rahoituslaskelma ja emoyhtiössä, jos se laatii konsernitilinpäätöksen, myös konsernin rahoituslaskelma. Rahoituslaskelmassa on annettava selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

11 §

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa on soveltuvin osin noudatettava 1 b, 5, 8 ja 9 §:n sekä osakeyhtiölain 11 luvun 6 a §:n ja 10 §:n 2 momentin säännöksiä.

(kumotaan)

10 §

Vakuutusyhtiön tilinpäätökseen on sisällytettävä rahoituslaskelma ja emoyhtiössä, jos se laatii konsernitilinpäätöksen, myös konsernin rahoituslaskelma. Rahoituslaskelmassa on annettava selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

11 §

Emoyhtiönä oleva vakuutusyhtiö on velvollinen laatimaan ja sisällyttämään tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöksen.

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa on soveltuvin osin noudatettava 1 b, 5, 8 ja 9 §:n sekä osakeyhtiölain 11 luvun 2 ja 6 a §:n säännöksiä.

Konsernitilinpäätös saadaan jättää laatimatta, jos:

1) Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön alaisella yhteisöllä on emoyhtiössä vähintään yhdeksän kymmenesosan omistusosuus;

2) emoyhtiön muut omistajat ovat antaneet suostumuksensa laatimatta jättämiseen; sekä

3) emoyhtiön ja sen tytäryhteisöjen tilinpäätökset yhdistellään Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön alaisen yhteisön konsernitilinpäätökseen, joka ilmoitetaan rekisteröitäväksi kirjanpitolain 3 luvun 9 §:ssä mainitulla tavalla.

Konsernitilinpäätös on kuitenkin aina laadittava, jos emoyhtiö on julkinen vakuutusyhtiö tai sellainen yksityinen vakuutusyhtiö, joka jakaa varoja osakkaille, antaa 12 luvun 5 §:n 1 tai 5 momentissa tarkoitettun rahalainan tai vakuuden, palauttaa pääomalainan pääomaa tai maksaa sen korkoa tai muuta hyvitystä.

11 a §

Konsernituloslaskelman ja -taseen laatimisessa noudatettavista kaavoista sekä liitetiedoista on voimassa sen mukaan kuin asianomainen ministeriö vakuutustoiminnan

Voimassa oleva laki

Ehdotus

erityisluonteesta johtuen tarkemmin määrää, mitä kirjanpitoasetuksen 4 luvussa säädetään.

Tytäryhteisön tilinpäätös saadaan jättää yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 3 §:n mukainen peruste. Lakisääteistä työeläkevakuutusta harjoittavan tytär- tai osakkuusyhtiön tilinpäätöstietoja ei saa yhdistellä toisen vakuutusyhtiön tai muun yhteisön konsernitilinpäätökseen. Jos lakisääteistä työeläkevakuutusta harjoittavan yhtiön yhdistelemättä jättämisestä seuraisi, ettei konsernitilinpäätös anna oikeaa ja riittävää kuvaa konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta, on konsernitilinpäätöksen liitetietoina ilmoitettava tätä varten tarpeelliset lisätiedot.

Konsernitilinpäätökseen yhdisteltävällä tytäryhteisöllä on oltava sama tilikausi kuin emoyhtiöllä, jollei ministeriö myönnä tästä 14 §:n 5 momentissa tarkoitettua poikkeusta. Jos konsernitilinpäätökseen yhdisteltävän tytäryhteisön tilikausi päättyy yli kuusi kuukautta ennen emoyhtiön tilikauden päättymistä, on konsernitilinpäätökseen yhdisteltävä tytäryhteisön välitilinpäätös, joka laaditaan emoyhtiön tilikauden päättymispäivälle.

11 b §

Jos vakuutuksenottajalle oikeuksia tuottava konserni- tai osakkuusyhteisöjen välinen liiketoimi on tehty tavanomaisilla markkinaehdoilla, voidaan liiketoimesta syntyvä sisäinen kate jättää konsernitilinpäätöksessä vähentämättä voitosta tai tappiosta ja omaisuuden hankintamenosta. Konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa on ilmoitettava tällaiset poikkeukset sekä niiden vaikutus konsernin toiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan, jos vaikutus on olennainen.

Kirjanpitolain 6 luvun 4 §:n 2 momenttia ei sovelleta tytär- tai osakkuusyhteisön vakuutustekniseen vastuuvelkaan eikä sellaisiin sijoituksiin, joiden arvojen kehitys vaikuttaa vakuutuksenottajien oikeuksiin. Tämän poikkeusmenettelyn käytöstä kerrotaan konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

12 §

Emoyhtiön toimintakertomuksessa on konsernista annettava 10 §:n 2 momentissa sekä osakeyhtiölain 11 luvun 9 §:n 1 ja 2 momentissa ja 9 a §:ssä tarkoitettut selvitykset.

12 §

Emoyhtiön toimintakertomuksessa on konsernista annettava 10 §:n 2 momentissa sekä osakeyhtiölain 11 luvun 9 §:n 2 momentissa ja 9 a §:ssä tarkoitettut selvitykset. Lisäksi

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Lisäksi on ilmoitettava se määrä, joka konsernin vapaasta omasta pääomasta konserniin kuuluvien yhtiöiden on yhtiöjärjestyksen mukaan siirrettävä sidottuun omaan pääomaan.

Tytäryhtiön toimintakertomuksessa on ilmoitettava emoyhtiön nimi.

14 §

Asianomainen ministeriö voi antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvia määräyksiä vakuutusyhtiön kirjanpidosta, tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja osavuosikatsauksesta sekä määräyksiä tämän luvun kirjanpitoa, tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja osavuosikatsausta koskevien säännösten soveltamisesta.

14 §

Asianomainen ministeriö antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat määräykset vakuutusyhtiön tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen sekä osavuosikatsauksen laatimisesta.

Ministeriö voi antaa ohjeita ja lausuntoja tämän luvun ja sen perusteella annettujen määräysten, osakeyhtiölain tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevien säännösten sekä kirjanpitolain ja -asetuksen soveltamisesta vakuutusyhtiöihin.

Ministeriö voi vakuutusyhtiön hakemuksesta erityisestä syystä määräajaksi myöntää luvan poiketa 2 momentissa tarkoitetuista säännöksistä ja määräyksistä, jos poikkeus on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi vakuutusyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu määräys, ohje, lausunto tai lupa on kirjanpitolain tai -asetuksen taikka osakeyhtiölain tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevien säännösten yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, ministeriön on ennen määräyksen, ohjeen, lausunnon tai luvan antamista pyydettävä siitä kirjanpitolausunkunnan lausunto.

Ministeriö voi erityisistä syistä määräajaksi myöntää yksittäistapauksissa poikkeuksia 1 b §:stä, 1 c §:n toisesta virkkeestä, 11 §:n 1 momentista sekä 11 a §:n 1 ja 3 momentista. Poikkeuksen myöntämisen edellytyksenä on, ettei se ole tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten vastainen.

12 luku

Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

2 §

Voitonjako ei saa ylittää viimeksi päätty-

12 luku

Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

2 §

Voitonjako ei saa ylittää viimeksi päätty-

Voimassa oleva laki

neeltä tilikaudelta vahvistetun taseen mukaisen voiton ja yhtiön muun vapaan oman pääoman yhteismäärää vähennettynä taseen osoittamalla tappiolla sekä muilla jakokelvottomilla erillä, jotka ovat:

Emoyhtiön voittona ei kuitenkaan saa jaksaa määrää, joka ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun konsernitaseen mukaisen voiton ja konsernin muun vapaan oman pääoman yhteismäärän vähennettynä konsernitaseen osoittamalla tappiolla, 1 momentissa tarkoitetuilla muilla jakokelvottomilla erillä, 2 momentissa tarkoitetuilla erillä sekä määrällä, jolla konserniin kuuluvien yhteisöjen tilinpäätöksissä tehdyt, kirjanpitolain 17 §:ssä tarkoitettut varaukset sekä tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus on konsernitilinpäätöksessä merkitty vapaaseen omaan pääomaan.

2 b §

Voitonjaosta päättää yhtiökokous. Yhtiökokous saa päättää jaettavaksi hallituksen ehdottamaa tai hyväksymää määrää enemmän vain sikäli kuin se on 2 momentin tai yhtiöjärjestyksen mukaan siihen velvollinen.

Jos vakuutusosakeyhtiössä osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa tai yhtiöjärjestyksessä määrätty pienempi osa kaikista osakkeista, varsinaisessa yhtiökokouksessa ennen voiton käyttämistä koskevan päätöksen tekoa sitä vaativat, voittona on jaettava vähintään puolet siitä, mitä tilikauden voitosta jää jäljelle sen jälkeen, kun

Ehdotus

neeltä tilikaudelta vahvistetun taseen mukaisen voiton ja yhtiön muun vapaan oman pääoman yhteismäärää vähennettynä taseen osoittamalla tappiolla sekä muilla jakokelvottomilla erillä, jotka ovat:

1 a) taseeseen aktivoituja tutkimusmenoja ja muita kuin kirjanpitolain 5 luvun 8 §:ssä tarkoitettuja kehittämismenoja vastaava määrä;

Emoyhtiön voittona ei kuitenkaan saa jaksaa määrää, joka ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun konsernitaseen mukaisen voiton ja konsernin muun vapaan oman pääoman yhteismäärän vähennettynä konsernitaseen osoittamalla tappiolla, 1 momentissa tarkoitetuilla muilla jakokelvottomilla erillä, 2 momentissa tarkoitetuilla erillä sekä määrällä, jolla konserniin kuuluvien yhteisöjen tilinpäätöksissä tehdyt, kirjanpitolain 17 §:ssä tarkoitettut vapaaehtoiset varaukset sekä tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus on konsernitilinpäätöksessä merkitty vapaaseen omaan pääomaan.

2 b §

Arvonkorotusrahastoa saadaan käyttää ainoastaan vakuutusosakeyhtiön rahastoantiin, osakeyhtiölain 4 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuun siirtoon osakepääomaan tai keskinäisen vakuutusyhtiön pohjarahaston kartuttamiseen ja tällöinkin vain, jos rahasto on muodostunut käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten arvonkorotuksista. Arvonkorotusta peruutettaessa on arvonkorotusrahastoon merkittyä pääomaa vähennettävä peruutettavalla määrällä. Jos yhtiön osakepääomaa on korotettu tai pohjarahastoa kartutettu käyttämällä hyväksi arvonkorotusrahastoa eikä arvonkorotusrahastoon merkittyä pääomaa voida pienentää peruutettavalla määrällä, on vastaava määrä merkittävä vapaan oman pääoman vähennykseksi.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

siitä on vähennetty määrä, joka yhtiöjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon tai muutoin jätettävä jakamatta, sekä muut 2 §:ssä tarkoitetut määrät siltä osin kuin nämä ylittävät vapaat rahastot, ylikurssirahaston ja vararahaston. Voitonjako ei kuitenkaan saa ylittää 2 §:ssä säädettyä voitonjakokelpoisten varojen määrää eikä osakkeenomistaja voi vaatia voittona jaettavaksi enempää kuin kahdeksan prosenttia yhtiön omasta pääomasta.

Mitä 2 momentissa säädetään taseen osoittaman voiton jakamisesta, sovelletaan emoyhtiössä vastaavasti konsernitaseen mukaiseen voittoon.

2 c §

Voitonjaosta päättää yhtiökokous. Yhtiökokous saa päättää jaettavaksi hallituksen ehdottamaa tai hyväksymää määrää enemmän vain sikäli kuin se on 2 momentin tai yhtiöjärjestyksen mukaan siihen velvollinen.

Jos vakuutusosakeyhtiössä osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa tai yhtiöjärjestyksessä määrätty pienempi osa kaikista osakkeista, varsinaisessa yhtiökokouksessa ennen voiton käyttämistä koskevan päätöksen tekoa sitä vaativat, voittona on jaettava vähintään puolet siitä, mitä tilikauden voitosta jää jäljelle sen jälkeen, kun siitä on vähennetty määrä, joka yhtiöjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon tai muutoin jätettävä jakamatta, sekä muut 2 §:ssä tarkoitetut määrät siltä osin kuin nämä ylittävät vapaat rahastot, ylikurssirahaston ja vararahaston. Voitonjako ei kuitenkaan saa ylittää 2 §:ssä säädettyä voitonjakokelpoisten varojen määrää eikä osakkeenomistaja voi vaatia voittona jaettavaksi enempää kuin kahdeksan prosenttia yhtiön omasta pääomasta.

Mitä 2 momentissa säädetään taseen osoittaman voiton jakamisesta, sovelletaan emoyhtiössä vastaavasti konsernitaseen mukaiseen voittoon.

16 luku

Sulautuminen ja vähemmistöosakkeiden lunastus

7 §

Sulautumissuunnitelmaan on kunkin sulau-

16 luku

Sulautuminen ja vähemmistöosakkeiden lunastus

7 §

Sulautumissuunnitelmaan on kunkin sulau-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tumiseen osallistuvan yhtiön osalta liitettävä:

1) jäljennökset kolmea viimeistä tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista ja viimeksi päättyneen tilikauden voittoa tai tappiota koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä;

2) jos viimeisen tilinpäätöksen tarkoittaman tilikauden päättymisestä on kulunut sulautumisesta päättävään yhtiökokoukseen mennessä yli kuusi kuukautta, jäljennös välitilinpäätöksestä, joka ei saa olla kolmea kuukautta vanhempi ja joka on laadittu ja tarkastettu noudattaen soveltuvin osin tilinpäätöstä koskevia säännöksiä ja määräyksiä;

16 a luku

Vakuutuskannan luovuttaminen

5 §

Vakuutuskannan luovuttamista koskevaan suunnitelmaan on liitettävä sekä luovuttavan että vastaanottavan yhtiön osalta:

1) jäljennökset kolmea viimeistä tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista ja viimeksi päättyneen tilikauden voittoa tai tappiota koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä;

2) jos viimeisen tilinpäätöksen tarkoittaman tilikauden päättymisestä on kulunut vakuutuskannan luovuttamisesta päättävään yhtiökokoukseen mennessä yli kuusi kuukautta, jäljennös välitilinpäätöksestä, joka ei saa olla kolmea kuukautta vanhempi ja joka on laadittu ja tarkastettu noudattaen soveltuvin osin tilinpäätöstä koskevia säännöksiä ja määräyksiä

tumiseen osallistuvan yhtiön osalta liitettävä:

1) jäljennökset kolmea viimeistä tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista *tai, jos sulautumisesta päättävässä yhtiökokouksessa käsitellään tilinpäätöksen vahvistamista, jäljennös tätä tilinpäätöstä ja kahden tätä edeltäneen tilikauden tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista;*

2) jos viimeisen tilinpäätöksen tarkoittaman tilikauden päättymisestä on kulunut sulautumisesta päättävään yhtiökokoukseen mennessä yli kuusi kuukautta *eikä kokouksessa käsitellä tilinpäätöksen vahvistamista, jäljennös välitilinpäätöksestä, joka ei saa olla neljää kuukautta vanhempi ja joka on laadittu ja tarkastettu noudattaen soveltuvin osin tilinpäätöstä koskevia säännöksiä ja määräyksiä;*

16 a luku

Vakuutuskannan luovuttaminen

5 §

Vakuutuskannan luovuttamista koskevaan suunnitelmaan on liitettävä sekä luovuttavan että vastaanottavan yhtiön osalta:

1) jäljennökset kolmea viimeistä tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista *tai, jos vakuutuskannan luovuttamisesta päättävässä yhtiökokouksessa käsitellään tilinpäätöksen vahvistamista, jäljennös tätä tilinpäätöstä ja kahden tätä edeltäneen tilikauden tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista;*

2) jos viimeisen tilinpäätöksen tarkoittaman tilikauden päättymisestä on kulunut vakuutuskannan luovuttamisesta päättävään yhtiökokoukseen mennessä yli kuusi kuukautta *eikä kokouksessa käsitellä tilinpäätöksen vahvistamista, jäljennös välitilinpäätöksestä, joka ei saa olla neljää kuukautta vanhempi ja joka on laadittu ja tarkastettu noudattaen soveltuvin osin tilinpäätöstä koskevia säännöksiä ja määräyksiä;*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1999.

Kirjanpitolakia (1336/1997) ja tämän lain 10 ja 12 luvun säännöksiä sovelletaan ensimmäisen kerran kirjanpitoon siltä tilikau-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

delta, joka on kulumassa tai alkaa tämän lain tultua voimaan. Vakuutusyhtiön on kuitenkin sovellettava kirjanpitolakia ja tämän lain 10 ja 12 luvun säännöksiä viimeistään tilikaudelta, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2000.
